

Jureček

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Přírodní koupaliště na potoce Rokytka v Přestavlkém údolí vzniklo za první republiky. Jméno areálu s rybníkem a hostincem dal jeden z jeho nájemců, podnikavý Antonín Jureček. Výletní místo navštěvovala díky dobré reklamě mezi světovými válkami i později řada známých osobností. Na procházkách jste tu mohli potkávat herce Oldřicha Nového, který měl nedaleko chatu. Ponořit se do chladné vody Jurečku a zajít si do místní restaurace na večeři patří mezi požitky i dnes. Díky tomu, že Rokytka protéká lesem a zdejší voda tak není znečištěná hnojivý z polí, zůstává koupaliště v létě obvykle déle než jinde vhodné ke koupání. Navštěvníci ocení vracející se kulturní dění, letní koncerty a filmové projekce.

Z dávné historie údolí mezi lesy

V údolí Rokytky stávala až do třicetileté války obec Přestavlky, která byla podobně jako další obce v okolí (Pacov, Janovice, Radošovice i Říčany) zničena švédskými vojsky. Na rozdíl od nich nebyla znovu obnovena, ale údolí zůstalo částečně odlesněné, louky využívali pravděpodobně obyvatelé nedalekého Strašína. Na konci 19. století místo objevili výletníci.

Areál koupaliště ve čtyřicátých až padesátých letech 20. století

Výborné vlakové spojení z Prahy

Radošovice, na jejichž území Jureček leží, se staly vyhledávaným cílem výletů i místem pro letní byty Pražanů díky železnici vystavěné v sedmdesátých letech 19. století. Okolní lesy a louky lákaly k procházkám a později i ke koupání. První malé koupaliště, tzv. staré koupadlo, vzniklo v lese už v roce 1904. Rybník na Rokytce zřídila obec ve dvacátých letech, koupaliště uvedla do provozu v srpnu 1934.

„Jako kluci jsme se my z Říčan s těmi z Radošovic popichovali: ‚Na Marvánku máme teplou vodu!‘ (Ale špinavou.) – ‚Na Jurečku máme čistou vodu!‘ (Ale studenou.)“

(Vladimír Čech * 1934)

Rybka a Jureček

Prvním nájemcem nového koupaliště byl Karel Rybka (na přelomu dvacátých a třicátých let radošovický starosta). Když předčasně zemřel, převzal v říjnu 1936 restauraci s koupalištěm Antonín Jureček. Dříve pracoval jako správce říčanské sodovkárny. Zkušenosti sbíral na studijní cestě po významných tuzem-

Slavný říčanský restaurátér Antonín Jureček (1906–1988) s manželkou Boženou na svatební fotografii z roku 1931

ských letoviscích. Poznal tak různá prostředí a učil se, jak podnik vést. Správy obecního majetku se ujal ve třiceti letech. S manželkou Boženou se přestěhovali do podkrovního třípokojového bytu, který patřil k restauraci. S provozem podniku jim pomáhali další příbuzní; k personálu patřil kuchař a až tři číšníci. V zimě se vaření věnovala Božena Jurečková. Nad bezpečností návštěvníků bděl najatý plavčík.

Antonín Jureček byl podle vyprávění těch, kteří ho znali, člověkem na svém místě. Byl velmi ochotný (ne však vlezlý), přátelský a zodpovědný. Od zaměstnanců vyžadoval kázeň, sám byl perfekcionista. Měl osobitý humor a přirozenou autoritu. Podařilo se mu vybudovat podnik, který získal respekt a uznání. Využil k tomu i dobovou reklamu: plakáty, letáčky a pořady pražských kin. (Ilustrace z tehdejších prospektů mů-

žete obdivovat na těchto stránkách.) Restaurace nabízela hostům výtečnou domácí kuchyni, večery zde mohli trávit za doprovodu jazzu s možností tance na prosklené verandě. Koupaliště poskytovalo možnost plavání, veslování nebo skákání do vody, na břehu pak opalování i rybaření. Období zimy bylo ve znamení bruslení – o zamrzlou vodní plochu se Jurečkovi pečlivě starali, dokonce byla v noci osvětlena. Využívali ji jak krasobruslaři, tak hokejisté.

Konec slavné éry

Chod restaurace s koupalištěm ovlivnila druhá světová válka, také tento podnik se musel podřítit zákazům, které se týkaly židovských obyvatel. Vedení obce Antonínu Jurečkovi navrhovalo, aby vstup Židů zakázal úplně, to on odmítl. I když za velmi omezených podmínek, navštěvovali koupaliště dál. Po válce nastaly v komplexu na Rokytcce přívětivější časy, ale ne nadlouho. Politickou změnou nastolenou roku 1948 se z pronajímatele podniku stal správce a zaměstnanec Sdruženého komunálního podniku. V roce 1954 se nájemcem komplexu stal Závodní klub Restaurací a jídelen. Pro tzv. RaJ pracoval Antonín Jureček do roku 1958. Odchod manželů Jurečkových z Radošovic byl provázen

nespravedlností, pro dobu příznačnou: nepodařilo se jim vymoci peníze přislíbené za pořízené vybavení restaurace, které tam zanechali.

Od ledna 1959 působili manželé Jurečkovi v Lázních Velichovky. Jejich domovem se pak stalo Kersko, část obce Hradištko, které proslavil spisovatel Bohumil Hrabal. O návrat do Řičan navzdory hořkosti z konce působení v areálu na Rokytcce Antonín stál, pokoušel se o něj ve druhé polovině šedesátých let a ještě ke konci života se k této myšlence vracel. Ale až po jeho smrti, krátce před sametovou revolucí, se Božena Jurečková přestěhovala do domku v Řičanech.

Dobrá společnost na Jurečku

V éře Antonína Jurečka navštěvovala restauraci a koupaliště prvorepubliková společenská elita. Herečka a zpěvačka Ljuba Hermanová panu restauratérovi vždycky zdůrazňovala, že by si dala něco dietního. Herečka Jiřina Štěpničková zase udivovala skoky z třímetrového skokanského můstku. S hercem Oldřichem Novým, který si nedaleko pořídil chatu, Jurečkovi pojilo přátelství. Rádi společně hrávali karty, třeba kanastu nebo pasiáns. Z literátů sem rád zavítal třeba Vítězslav Nezval.

Foto: převzato z knihy A. Langra a M. Paříkové Oldřich Nový (Orbis 1969)

Věnování Oldřicha Nového

Manželský pár navázal s hercem přátelský vztah. To dokládá věnování, které jim napsal na svou podobenku: „Milým, přemilým manželům Jurečkovým ze srdce rád na památku jejich návštěvy premiéry zpěvohry *Plukovník chce spát*.“

„Pan Jureček nás také učil plavat. Měl zvláštní metody výuky – to nebyla křídélka a jiné vymoženosti. Měl takové korkové pásy a ty nám uvázal kolem těla. Plavali jsme „v hloubce“ u břehu a on nás držel na takových provazech. . . A my jsme plavali kolem toho břehu a zase jsme se museli otočit a plavat zpátky.“

(Jarmila Jiroušková * 1944)

Zimní radovánky na Jurečku v časech minulých

„Na Jurečku jsme taky bruslili. Manžel tam jednou dokonce pořádal lední revue. Děti si půjčily kalhoty, deštníky, různé ženské šaty. . . Všude visely lampióny, paní Jurečková vařila.“

(Libuše Skalová * 1915)

Příroda kolem Jurečku

Jureček je uměle vybudované přírodní koupaliště. Můžete si ale představit, že na tomto místě byste mohli plavat už před více než 500 miliony let, kdy na území dnešních Čech bylo hluboké moře. Na jeho

dně se usazovalo jemné bahno, sediment, z kterého vznikly zdejší břidlice. Úlomků břidlic si můžete všimnout na dně Rokytky nebo na skalce proti tenisovým kurtům, kde bývalo vyhlídkové místo zvané Hříbek či Klobouk. Z podobných břidlic byl zbudován také říčanský hrad. Procházkou kolem Rokytky po čase dojdete dál k lomům na říčanskou žulu a potok získá díky žulovým balvanům svoji romantickou podobu.

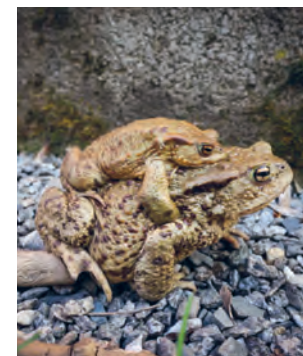
Na břehu rozkvétá na jaře mokřýš střídavolistý

Údolí Rokytky s rozkvetlými sasankami

Na stránkách nad Jurečkem dnes rostou borovice, některé z nich nedávno uschly kvůli extrémnímu suchu. Okolní les tvoří také listnáče, hlavně habry, na jaře pod nimi rozkvétají trsy sasank a později konvalinek. Výsadby smrku napadené kůrovcem byly v posledních letech odtěženy a paseky se zalesňují především duby a jedlemi.

Zjara můžete v okolních lesích poslouchat běžné zpěvné ptáky (sýkory, drozdy, budníčky, brhlíky), v průběhu celého roku lze na rybníku pozorovat kachny a s trochou štěstí také ledňáčka na lovu. V létě se nad hladinou prohánějí vážky a šidélka, která odpoívají na vodních rostlinách v mělčí části rybníka.

Na jaře k Jurečku migrují z okolí žáby, zejména ropuchy obecné (na snímku), které tu kladou vajíčka

Brrr, ropuše bych pusu nedala...

Pojďte ven!

Koho potkáte v přírodním koupališti? Pozorujte ve vodě Jurečku vodoměrky, pulce a rybky a kolem poletující vážky, jiříčky, konipasý nebo netopýry.

Jureček byl v posledních letech odbahněn a jeho rybí obsádka je regulována tak, aby nedocházelo k přemnožení sinic a řas. Tomu pomáhá také prozdušňovací zařízení, které se zapíná během léta. Díky tomu, že Rokytka téměř neprotéká mezi poli, ale lesem, a kličkuje v meandrech, kde se stihne přirozeně čistit, zůstává tu celé léto voda vhodná ke koupání. Zdrojem znečištění vody však zůstává dusík a fosfor, které propouští čistírna odpadních vod v Tehovci. Čistotě vody v Jurečku by nepochybně prospělo zatravnění polí u Tehovce, kde Rokytka pramení.

V údolí nad Jurečkem byly v minulých staletích louky plné kvetoucích rostlin a hejn poletujících motýlů. Zmizely během 20. století. Lesní motýli, například batolci a perleťovci, se shromažďovali na lesních cestách, kde sáli vlhkost a minerály z kaluží. Dnes jsou z luk sportoviště nebo lesy složené z jasanů a olší. Cesta je nově zpevněna a vyštěrkována a motýly tu potkáte už jen velmi vzácně.

„V údolí Rokytky byly mezi partiemi lesa paseky. Byly to kvetoucí volné plochy plné motýlů, váček, motýlic, prostě radost chodit do lesa! Cesty byly neupravené, plné louží, takže tam se shromažďovali motýli a pili tam.“

(Ivan Brdička * 1943)

Dřívější pestrost motýlů dokládá muzejní sbírka z padesátých let 20. století, do které můžete nahlédnout ve videu na YouTube kanálu Muzea Říčany

Když budete mít štěstí, potkáte na letní procházce kolem Jurečku perleťovce

Perloočka pod mikroskopem

Když se v létě vynoříte z Jurečku a pak se podíváte na světlou látku plavek, všimnete si, že jste nachytali dost špíny. Může vás uklidnit, že jde nejspíš o plankton, malé organismy, například o perloočky, které filtrují řasy a vodu tak čistí.

Na akcích Muzea Říčany si perloočky i různé řasy můžete prohlédnout pod mikroskopem.

Co tak je to za potvora?

Pokud není uvedeno jinak, doprovodné snímky pocházejí z archivu Muzea Říčany.